

LIETUVOS
POLITINIŲ
KALINIŲ IR
TREMINIŲ SAJUNGOS
SAVAITRAŠTIS

TREMINIUS

2003 m. birželio 26 d.

Nr. 26 (555)

Eina nuo 1988 m. spalio 28 d.

Už mūsų laisvę

Gedulo ir vilties dieną, birželio 14-ąją, Kauno r., Zapyškio apyl., buvo šventinamas paminklinis akmuo

1945 02 26 Žiemkelio kautynėse už mūsų laisvę ir nepriklausomybę žuvo 16 drąsių vyrų. Tai: būrio vadas Alfonsas Arlauskas iš Pagirių k., Valentinas Blockis iš II Girininkų k., Jurgis Juodžbalis, Bronius Kazlauskas, Jonas Kazlauskas ir Juozas Seredinskas iš Pažerų, Viktoras Liktoraitis ir Petras Morkūnas iš Klūniškių k., Kazimieras Lenkus ir Julius Vilimas iš Jaŋkų k., Juozas Laukaitis iš Papilio k., Juozas Pažėra iš Padrėčių k., Vincas Vaitkū-

nas ir Kazys Lapinskas iš Veiverių, Kostas Skatikas nuo Vilkaviškio ir Vikas, vokiečių kareivis. Visi jie – išdavystės aukos. Partizanų atminimo įamžinimu ir paminklo statymu rūpinosi LLKS štabo viršininkas Vytautas Balsys.

Už žuvusiuosius šv. Mišias aukėjo kunigas A.Kildušis iš Žvirgždaičių, giedojo Ežerėlio kultūros centro mišrus choras (vad. A.Juška). Skambiomis dainomis meninę programą (vedėja Lina Sinkevičienė) pajavairino

Zapyškio šaulių vyrų ansamblis (vad. S.Skabickas), Ringaudų etnografinis ansamblis "Ringauda", dalyvavo KASP II rinkt. vadas mjr. Albertas Dapkus, Kauno įgulos karininkų ramovės viršininkas mjr. Gediminas Reutas, 2-osios rinktinės 21 bataliono savanoriai. Žuvusieji buvo pagerbti trimis šuvių salvėmis.

Apie Žiemkelio kautynes prisiminimais dalijosi LLKS štabo viršininkas, Vyčio Kryžiaus kavalierius Vytautas Balsys. *(keliami į 5 psl.)*

Kalba Žiemkelio kautynių dalyvis ir šio paminklo autorius LLKS štabo viršininkas V.Balsys

Posėdžiauja Lietuvos ir JAV išėivijos darbo grupė

Birželio 23 d. Seime darbą pradėjo JAV lietuvių bendruomenės komisija, posėdžiaujanti su Lietuvos Seimo atstovais.

Bendrų posėdžių metu diskutuojama, kaip ir kokios institucijos turėtų atstovauti Lietuvai išėivijai. Išėivius domina įvairūs klausimai – nuo Lietuvos turizmo galimybių iki NATO ir Europos Sąjungos finansinės paramos paskirstymo ir kontrolės mechanizmo. Taip pat šiai bendrai komisijai specialistų padaryti pranešimai korupcijos klausimais, apie Rytų Lietuvos švietimo pokyčius, kaip įgyvendinama patriotinio auklėjimo ir tautinio tapatu-

mo programa, kokios galimybės Lietuvos gyventojams atlyginti okupacijų padarytą žalą.

Seimo ir JAV lietuvių bendruomenės komisija buvo sudaryta 1995 m. Komisiją sudaro penki JAV lietuvių bendruomenės tarybos išrinkti atstovai ir keturi Seimo nariai – po vieną iš kiekvienos politinės partijos, gavusios Seimo narių mandatus daugiamandatėje rinkimų apygardoje.

Dabar komisiją sudaro JAV LB tarybos deleguoti nariai: Liuda Rugienienė, Dalia Puškorienė, Gediminas Leškys, Vytas Maciūnas ir

Ingrida VĖGELYTĖ

Žinios iš Seimo

Vytautas Vidugiris, ir keturi Seimo nariai: liberalas Arminas Lydeka, konservatorius Jurgis Razma, socialdemokratas Aloyzas Sakalas ir socialliberalas Vaclovas Karbauskis.

Komisijos paskirtis – puoselėti Lietuvoje ir JAV gyvenančių lietuvių bendradarbiavimą, rūpintis abipuse pagalba ir parama, keistis mokslu, kultūra ir kita informacija, Lietuvos Respublikos Seimui ir kitoms valstybės institucijoms teikti pasiūlymus, kurie padėtų stiprinti valstybingumą, demokratijos tradicijų ir institucijų plėtrą. *(keliami į 3 psl.)*

Kova nenuėjo veltui

Tebyloja citatos! Jos iškalbingesnės už nūdienos didžiosios žiniasklaidos teikiamą informaciją ir nutylėjimus.

1939 m. rugpjūčio 23 d. Sovietų sąjunga ir Vokietija suplanuoja Antrojo pasaulinio karo pradžią ir pasidalija svetimas teritorijas: "Kremliuje prasidėjo J.Ribentropo ir F.Šulenburgro derybos su V.Molotovu bei jo pavaduotoju V.Potiomkinu. Po trijų val. pokalbio buvo padaryta pertrauka, ir derybos atsinaujino 22 val., dalyvaujant Stalinui."

Tą patį vakarą J.Ribentropas iš Maskvos išsiuntė Vokietijos užsienio reikalų ministerijai telegramą: "Prašu nedelsiant pranešti Fiureriui (...) svarstymo, kuris aiškiai vyko mūsų dvasia, metu paaiškėjo, kad paskutinė kliūtis galutiniam susitarimui yra rusų reikalavimas pripažinti jų įtakos sferai Liepojos ir Venstpilio uostus. Prašu pranešti Fiurerio sutikimą."

Tą pačią dieną, 23 val., buvo gautas Fiurerio atsakymas: "Taip, sutinku."

Štai taip atsirado juoda šlovė istorijoje pelnęs Molotovo-Ribentropo paktas. 1939 m. rugsėjo 1 d. Vokietija išiveržė į Lenkiją. Antroji suokalbinkė – Sovietų sąjunga, laikydamosi sulygto scenarijaus, rugsėjo 17 d. kraujuojančiai Lenkijai smogė į nugarą.

1940 m. birželio 14 d. Vermachtas įžygiavo į Paryžių. Tą pačią dieną SSRS paskelbė ultimatumą Lietuvai. Maskvoje įvyko pokalbis. Lietuvos užsienio reikalų ministras J.Urbšys: "Ar negalima būtų prailginti ultimatumo termino? Juk greit pirma valanda nakties. Nesuspėsiu ultimatumo perduoti Vyriausybei..." V.Molotovas: "Ultimatumo motyvų nėra reikalo perdavinėti (...) Be to, kad ir koks būtų jūsų atsakymas, kariuomenė rytoj vis tiek žengia į Lietuvą." *(keliami į 2 psl.)*

Aktualijos

■ Seime gimsta nauja valstiečių ir krikščionių demokratų frakcija. LKD tarybai pritarus bendros frakcijos steigimui, partijos valdybos pirminko Seimo nario P.Gražulio teigimu, liko išspręsti tik "techninius klausimus".

■ Valstybės auditoriai Sveikatos apsaugos ministerijos finansinėje veikloje nustatė pažeidimų. Pernai kelis kartus buvo pažeistas Viešųjų pirkimų įstatymas, ministerija nesilaikydama įstatymų nurašinėdavo turta.

■ Žemės gražinimas teisėtiems šeimininkams Lietuvoje netapo teisingumo pergale, bet atskleidė milžinišką valdininkų savanaudiškumą, konstatavo Prezidentas R.Paksas.

■ Jonavos rajono savivaldybės tarybos dešiniųjų frakcija siūlo iškeldinti iš Ruklos pabėgėlių priėmimo centrą.

■ Europos Komisijos pirminkas R.Prodis pasiryžęs asmeniškai dalyvauti regioniniame susitikime, kuris būtų skirtas infrastruktūrinių projektų įgyvendinimui į Europos Sąjungą stojančiose šalyse.

■ Baltuosiuose Rūmuose surengtame JAV ir Europos Sąjungos viršūnių susitikime buvo siekiama sušvelninti transatlantinius santykius po nesutarimų dėl Irako.

■ Buvę aukšti Irako režimo pareigūnai gali bandyti pabėgti į Baltarusiją. Apie tai remdamasis įrodymais, rastais pas sulaikytą S.Huseino vyriausiąjį padėjėją, rašo Londono laikraštis "The Independent".

■ Londone prasidėjo dokumentinių filmų festivalis "Tiesa apie Čėčėniją". Jo metu vyks vieši debatai, kuriuose dalyvaus žmogaus teisių gynimo organizacijų atstovai. Akademiko A.Sacharovo našlė J. Boner diskusijos dalyviams ketina atsiųsti savo kreipimosi vaizdo įrašą.

■ Artimieji Rytai pajudėjo taikos keliu, nes JAV prezidentas Dž. Bušas savo pažadą – pasibaigus Irako krizei imtis Izraelio ir palestiniečių santykių sprendimo – įvykdė. Jo įsikišimas išjudino įsiseņėjusios problemos sprendimą iš mirties taško. Dėl esminio vadinamojo "kelio žemėlapiu" sutarė ir arabų šalys, parodžiusios stebėtiną pritarimą amerikiečių politikai.

Kova nenuėjo veltui

(atkelta iš 1 psl.)

Lietuva, Latvija ir Estija buvo okupuotos be pasipriešinimo birželio 15 d.

1941 m. gegužę iš Maskvos atvykęs prof. A. Krisanovas meno ir kultūros darbuotojams Kaune: "Petras Didysis buvo pirmasis rusas, kuris suprato Rusijos reikalą užimti Pabaltijį ir priėti prie Atlanto vandenyno (...) Taigi Pabaltijo kraštas vėl buvo jėga užimtas, nes dar nebuvo pribrendęs bolševizmui. Bet mes, bolševikai, neturime skaitytis ir nesiskaitysime su priemonėmis tol, kol nors viena žemės pėda, nors vienas žmogus nestovi raudonosios vėliavos šešėlyje. Pabaltijo tautų ankstyvas ir tuo garbingas prie Sovietų sąjungos prijungimas nėra koks nors atsitiktinumas, o nuosekli komunistų-bolševikų politikos ir tautų išlaisvinimo išdava."

Okupantas organizuoja "Liaudies Seimo" spektaklį 1940 m. liepos 21 d. ir imasi priemonių, kad "išvaduoti" lietuviai nesugadintų Maskvos scenarijus: "9 val. Valstybės teatras praeiviams uždaromas. Visur sustiprintos seklių-slapukų sargybos. (...) 11 val. NKVD majoras pradeda vesti iš Vasaros teatro į Valstybės teatro sceną automatais ginkluotus raudonarmiečių būrelius. Raudonarmiečiai slepiasi už girliandų užuolaidų, sukratų dekoracijų, šviesos rampų, scenos užkulisyje, orkestro patalpose. Į teatrą įvaroma dar 180 raudonarmiečių (...) Scenoje po Seimo prezidento stalais suguldomi dar šeši raudonarmiečiai ir pridengiami grindis siekiančiomis staltiesėmis."

Vyksta pavyzdinės kolaboravimo pratybos. J. Paleckis: "Taip tegul nušviečia mums Tėvynę Stalino Konstitucijos saulė..."

Rašytojas K. Korsakas: "Su nepaprastu džiaugsmu Lietuvos rašytojai, menininkai, teatralai, muzikai, žurnalistai, mokslo darbininkai ir visa plačioji darbo inteligentija sutinka istorinius Liaudies Seimo nutarimus, atidarantiems mūsų kraštui šviesų kelią į naują gyvenimą ir į laimingą socialistinę ateitį (...) Tik susijungusi su Tarybų Sąjunga, Lietuva jausis visai saugi..."

Melo ir smurto lavina užgriuvo lietuvių tautą. Uždraudžiamos visuomeninės organizacijos, atiminėjamas turtas, suiminėjami valstybės tarnautojai, šauliai, mokytojai, kiti iškilieji šviesuoliai. 1941 m. birželio 14 d. išvežta į Sibiro tremtį 35 tūkstančiai gyventojų. "Raudonosios Lietuvos istorija baigta, ir jos puslapį užverčiam. Užverčiam kaip klaikų košmariską sapną, nes tie vieneri metai ir aštuonios dienos suspėjo sugriauti ar apgriauti tai, kas geriausia mūsų darbo žmonių buvo sukurta per dvidešimt metų..." – iš Laikinosios Vy-

riausybės 1941 m. birželio 24 d. atsišaukimo.

Vienas iš sukilimo organizatorių plk. K. Škirpa: "Lietuvos išsigelbėjimas iš sovietų nagų būtų įmanomas tik tada, jei Hitleris pasuktų vokiečių karo jėgas prieš slaviškuosius Rytus sunaikinti ten įsigalėjusį bolševizmą. Neutralumo opiumas, kuriuo smetoninė krašto vadovybė buvo suparalyžiavusi Lietuvos iniciatyvą išsugoti nuo katastrofos, jau buvo visiems išgaravęs iš galvos."

Sajungininkai, puoselėdami tokius pačius kėslus, susiremia. 1941 m. birželio 22 d. pirmąjį smūgį suspėja smogti Vokietijos Vermachtas.

Iš 1941 m. birželio 23 d. Lietuvos Laikinosios Vyriausybės priimtoms ir paskelbtoms "Nepriklausomybės atstatymo deklaracijos": "Susidariusioji Laikinoji ir naujai atgimstančioji Lietuvos Vyriausybė šiuo skelbia atstanti laisvą ir nepriklausomą Lietuvos valstybę. Prieš viso pasaulio tyrąją sąžinę jaunoji Lietuvos valstybė entuziastingai pasižada prisidėti prie Europos organizavimo naujais pagrindais. Žiauraus bolševikų teroro iškankinta lietuvių tauta ryžtasi kurti savo ateitį tautiniais vienybės ir socialinio teisingumo pagrindais."

Po 30 metų K. Škirpa rašė: "Birželio sukilimas pasiekė 100 proc. ne dėl to, kad Lietuvos aktyvistų frontas būtų buvęs ypač gerai susiorganizavęs, nors visame krašte turėjo daug vyrų, pasiryžusių aktyviai kovai už didįjį tautos idealą, bet pirmiausia todėl, kad sovietų režimas ir jo Lietuvoje praktikuotas raudonasis teroras verste vertė krašto gyventojus griebtis ginklo ir vyti sovietinius išbrovėlius lauk iš Lietuvos..."

1999 m. sausio 12 d. priimtas įstatymas "Dėl Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio tarybos 1949 m. vasario 16 d. deklaracijos" konstatuoja, kad "1941 m. birželio 22–23 d. ginkluotasis sukilimas ir Laikinosios Lietuvos Vyriausybės 1941 m. birželio 23 d. atsišaukimas išreiškė tautos valią atkurti nepriklausomą valstybę."

Tautos valia atkurti saugią nepriklausomybę sėkmingai realizuojama tik Antrosios Respublikos metais. Birželio sukilėlių kova ir aukos nenuėjo veltui.

JAV prezidentas Dž. Bušas 2002 m. lapkričio 23 d. Vilniuje: "Ilga baimės, netikrumo ir vienatvės naktis baigėsi. (...) Mūsų aljansas gina visus savo narius. Visi, kurie pasirinks Lietuvą savo priešų, taps Jungtinių Amerikos Valstijų priešų. (...) Lietuva ištikima geriausioms demokratijos, pakantumo ir religinės laisvės tradicijoms. Jūs užsitarnavote ne tik mano tautos, bet ir visų tautų pagarbą."

Edmundas SIMANAITIS

LPKTS valdybos posėdis

Birželio 20 d. įvykusiame valdybos posėdyje buvo aptarti LPKTS ir Tėvynės sąjungos susitarimo 2003 04 16 projekto svarstymų skyriuose rezultatai, procedūriniai klausimai rengiantis LPKTS IX suvažiavimui, paskirti apdovanojimai LPKTS žymeiniu "Už nuopelnus Lietuvai".

Pranešimą politiniais ir organizaciniais klausimais padarė LPKTS pirmininkas dr. P. Jakučionis. Jis informavo apie birželio 15 d. vykusią papildomų rinkimų į LR Seimą rezultatus. Kalbėdamas dėl LPKTS jungimosi su Tėvynės sąjunga sąlygų ir galimybių P. Jakučionis sakė, jog skubotai spręsti šių klausimų nedera, nes savo nuomonę IX suvažiavime pareikš jo delegatai. Su derybininkais susitiksime dar ne kartą ir apie tai diskutuosime, sakė LPKTS pirmininkas. Kol kas derybos vyksta tik siekiamybės ribose. Po to, kai bus suderinti visi teikiami punktai bei variantai, įvyks jungtinis dviejų partijų suvažiavimas. Į naujus Seimo rinkimus tikėdamasi laimėti LPKTS turi eiti kaip jungtinę sąjungą, sakė pirmininkas.

Tarybos pirmininkė dr. V. Briedie-

nė, ką tik grįžusi iš Berlyno, kur buvo pakviesta dalyvauti Bundestage surengtame minėjime, skirtame 1953 m. birželio 17 d. sukilimo 50-osioms metinėms, pasidalijo įspūdžiais. Į minėjimą ji buvo pakviesta kaip Tarptautinės buvusių politinių kalinių ir komunizmo aukų asociacijos Prezidiumo narė. Jame mūsų šalies atstovė kėlė klausimą dėl dar vieno teismo komunizmui pasmerkti proceso surengimo kurioje nors Rytų ar Vidurio Europos valstybėje.

Tarybos pirmininko pavaduotojas R. Paplauskas informavo, jog teikiant tarybos konferencijai ir LPKTS IX suvažiavimui projektą dėl partijų jungimosi jau dabar turi būti parengta principinė schema, kad žmonės galėtų su ja išsamiai susipažinti.

Valdybos posėdyje tarybos nariai - V. Kaziulionis (Varėna), J. Juodžbaliene (Alytus), I. Vilčinskienė (Kaukas), Z. Čerkauskas (Klaipėda), A. Blažys (Panevėžys) ir kiti daugiausia diskutavo LPKTS jungimosi su TS klausimais. LPKTS tarybos konferencija įvyks birželio 27 d.

Mūsų inf.

Domina ne tik Lietuvos ateitis

Prof. Vytautas Landsbergis interneto DELFI svetainėje bendravo su jos lankytojais, daugiausia jaunuimu. Jis atsakė į pateiktus klausimus, kurių buvo per 130. Buvo klausimų apie Lietuvos ateitį įstojus į ES ir NATO, Lietuvos santykius su Rusija, apie praicitus įvykius: prichvatizaciją, liustracijos ir dekagiebizacijos įstatymus ir kt. Pateikiame keletą klausimų ir profesoriaus atsakymų.

Ar Lietuvos okupacijos žalos įstatymo panaikinimas padėtų gerinti tarpvalstybinius Lietuvos ir Rusijos santykius?

V.L.: Tai santykių normalizavimo dalis. Visus 15 metų siekėme taikaus lygiateisių šalių santykių normalizavimo. Kai Rusija pajėgs peržengti savo ambicijas ir mitus, būsime geri draugai.

Ar įmanoma, kad Lietuva įstojusi į ES vis tiek išliks priklausoma nuo Rusijos? Juolab kad ji dabar perima Lietuvos energetinį ūkį.

V.L.: Stodama į ES Lietuva kiek įmanoma stiprina savo nepriklausomybę nuo Rusijos. Energetikos priklausomybė pati priklauso ir nuo Lietuvos politikų, galbūt jų priklausomybės.

Ar nemanote, kad "Williams" išėjimas iš "Mažeikių naftos" nėra vienas R. Pakso rinkimų kampanijos veiksmų? Viename reklaminiame klipe buvo įrašyti R. Pakso kalbos žodžiai, pasakyti 1999 m. rudenį: "Ar mano sąžinė teisi, parodysi laikas..."

V.L.: "Williams" kompanijos finansinės problemos - JAV problemos, kurios privertė ją, jau turinčią naudingą ir perspektyvią sutartį su "Jukos", pasitraukti iš Lietuvos, neturi nieko bendra su R. Pakso sąžine. Anuometinį kelių aukštų asmenų priešiniamsi sutarčiai su "Williams" matau kaip veikimą "LUK'oil" naudai. Dabar turime geresnį variantą negu įmonės atidavimas "LUK'oil".

Kokias įžvelgiate konservatorių galimybes kituose Seimo rinkimuose?

V.L.: Žymiai geresnes negu per praėjusius rinkimus, nors kairieji puls nesivarždami...

Kaip vertinate V. Uspaskichą kaip politiką ir verslininką, kokia jo įtaka Lietuvos stabilumui ir ekonomikai?

V.L.: Kaip politikas jis panašus į populistinį ekstremistą. Reikia susirūpinti, kad jis neįgytų didesnės politinės įtakos. Būtų gerai, jei turėtų me drąsesnę teisėtvarką, kuri įvertintų jo ekonominę veiklą.

Kodėl konservatoriams ir krikdemams, turėjusiems daugumą Seime, nepavyko priimti liustracijos įstatymo? Kiek žinoma, Čekijoje jis buvo priimtas. Šio įstatymo veikimas būtų pasitarnavęs šalies plėtrai.

V.L.: Tuo metu, kai toks įstatymas buvo priimtas tuometinėje Čekoslavakijoje, Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos dauguma jau silpo ir virto mažuma. Todėl buvo priimtas ribotos apimties "dekagiebizacijos" įstatymas, bet ir tas kairiesiems grįžus į valdžią nebevykdomas. Viskas palikta pačių žmonių susipratimui.

Gerb. profesoriau, ką manote apie kapitalų srautus Lietuvoje? Ar už jų stovinčios jėgos daro įtaką Lietuvos politiniam gyvenimui? Kaip reagujete, kai esate vadinamas konspiracinių teorijų propagautoju?

V.L.: Būnu įvairiai vadinamas ir paprastai tik patraukiu pečiaus. Kai kurie užsienio kapitalų srautai atvirai siekia daryti įtaką Lietuvos politiniam gyvenimui, ir tai net atvirai išreikšta Rusijos užsienio politikos doktrinos.

Pratęskite "Tremtinio" prenumeratą

Primename: paštas prenumeratą priima tik iki 15 d.

Prenumeratos kaina su pašto paslaugomis:

1 mėn. - 4,80 Lt, 3 mėn. - 14,40 Lt, 6 mėn. - 28,80 Lt, metams - 57,60 Lt. Vienas "Tremtinio" egzempliorius kainuoja 1,20 Lt. Indeksas - 0117.

Mūsų adresas: "Tremtinys", Laisvės al. 39, 3000 Kaunas, Lietuva (Lithuania).

Žinios iš Seimo

(atkelta iš 1 psl.)

Vilniaus mero posto dalybos išryškino kairės silpnėjimą

Socialdemokratų ir dešiniųjų su lyderiu Artūru Zuoku priešakyje konfliktas dėl Vilniaus mero posto nuvilnijo per šalies politinį gyvenimą ir išjudino seniai pamirštus skaudulius.

Kilo klausimas, – tiesa, žiniasklaidos jis keltas gana vangiai, – kad valdančioji koalicija nėra stabili. Žinoma, labiausiai tą nestabilumą norėtų palaikyti ir paaštrinti Prezidento partijos atstovai – liberaldemokratai, kurie norėtų save matyti valdančiojoje koalicijoje vietoj dabar čia esančių susilpnėjusių social-liberalų.

Po nesėkmingų rinkimų Vilniaus miesto taryboje paaiškėjo, kad apmirę ir „prarajimui“ pasiruošę socialliberalai nėra visai susitaikę su socdemų hegemonija. A.Paulauskas labai laiku tarė žodį geranoriškai siūlydamas spręsti Vilniaus mero rinkimų klausimą. Mat apie politikų nesutarimus ir papirkėnėjimą Vilniaus miesto taryboje žmonės jau pradėjo galvoti nelabai gerai, minėti korupciją ir pernelyg didelį politikų norą tvarkyti Vilniaus reikalus.

Praėjusį trečiadienį Naujoji sąjunga (socialliberalai) su Tėvynės sąjunga ir Liberalų ir centro sąjunga sutarė dėl koalicinės sutarties, kuri numatys įtakos pasidalijimą valdant sostinę.

„Šiandien pasirašysime koalicinį susitarimą, tikiuosi, kad išsirinksim ir sostinės merą“, – Seime trečiadienį spaudos konferencijoje sakė Tėvynės sąjungos frakcijos Vilniaus miesto taryboje seniūnas Kęstutis Masiulis. Tai gi socialliberalai, kurių buvęs lyderis A.Paulauskas buvo primirštas Seimo pirmininko kėdėje, vėl apie save priminė. Iki kitų Seimo rinkimų teliko vos daugiau nei metai. Tokioms partijoms kaip Naujoji sąjunga būtina reikia susispręsti, ar ji išliks, kaip sustiprėti, ar jungtis su stipresniais politinio gyvenimo dalyviais.

Atrodo, kad kairiųjų iš pat pradžių labai aiškiai rodyta vienybė nėra jau tokia aiški. Kairieji turi ir ketvirtą pakankamai sunkiai valdomą dėmenį – savo lyderį premjerą Algirdą Brazauską. Nežinia, kaip seksis politikams susitarti su savarankiškoju ir įtakinguoju premjeru, mėgstančiu spręsti taip, kaip jam patinka.

Tiesa, kairieji nelabai gali toleruoti pakrikimą savo gretoje, nes šiuo periodu tai būtų jiems itin pražūtinga. Dviejų augančių politinių dešiniųjų jėgų kontekste bet koks silpnėjimas kairėje gali pradėti augti geometrinės progresijos greičiu.

Seime imtasi priemonių prieš žemėtvarkininkų savivalę

Tuo tarpu kai buvę tremtiniai ir politiniai kaliniai, negalintys susigrąžinti savo tėvų nekilnojamojo turto – žemės ir gyvenamųjų namų, vis dar yra dažni svečiai valstybinėse institucijose, šalyje pagaliau išryškėjo valdininkų nesąžiningumo ir savanaudiškumo mastai.

Pastarosiomis savaitėmis viešai išryškėjusi sklypų dalybų istorija išties skandalinga. Tyrimai byloja, kad daugybė žemės reformos srityje dirbusių ir dirbančių valstybės pareigūnų, nuo pačių žemiausių iki aukščiausių, masiškai naudojosi tarnybine padėtimi, nepaisydami viešųjų ir privačių interesų konflikto savanaudiškai pasinaudojo galimybėmis, kurios jiems suteiktos vykdyti valstybės patikėtus uždavinius. Nesąžiningi valdininkai užvaldė brangius sklypus, juos perparduodami pelnėsi valstybės sąskaita.

Konservatorius Jurgis Razma, norėdamas atsakyti į klausimą, kodėl taip nutiko, ėmėsi analizuoti vyriausybės komisijos ir Seimo laikinosios tyrimo komisijos medžiagą, archyvinius Piliečių nuosavybės teisių į išlikusių nekilnojamojį turtą atkūrimo įstatymo ir jo pataisų dokumentus ir publikacijas šia tema. Savo tyrimą jis apibendrinno spaudos konferencijos Seime metu. Atsakymų į klausimus jis pradėjo ieškoti nuo Seimo ir čia priimamų įstatymų.

„Ne vienoje publikacijoje sklypų skandalas buvo įvardytas kaip Seimo lygmens politinės korupcijos pasekmė, ypač akcentuojant 1999 m. gegužės 13 d. įstatymo pataisą, suteikiančią galimybę perleisti nuosavybės teisę ne tik šeimos nariams, bet ir „kitiems asmenims“. Tačiau išnagrinėjęs su įstatymų kaita susijusią medžiagą negalėjau joje aptikti kokių nors politinės korupcijos požymių“, – sakė J.Razma.

Jis siūlė remiantis Žemės reformos įstatymu apskrities viršininkams inicijuoti sprendimų panaikinimą tais atvejais, kai yra įstatymo pažeidimas atkuriant nuosavybės teisę į žemę (eiliskumas ir kt.).

Atitinkamas sprendimas naikinamas Administracinės teisės įstatymo nustatyta tvarka. Pažymėtina, kad kartu su prašymu naikinti atitinkamą sprendimą turi būti teikiamas prašymas dėl nuosavybės teisės sugrąžinimo apskričiai.

„Nelengva tikėtis, kad apskričių viršininkai parodys tokį „entuziazmą“, todėl reikalingas griežtai įpareigojantis Vyriausybės nutarimas tai daryti prieš tai įvertinus, ar kai kurie „prichvatizavę“ sklypus apskrities viršininkai pajėgs tai atlikti. Pažeistų viešųjų interesų gynimo daug energingiau negu iki šiol turi imtis ir Prokuratūra“, – teigė J.Razma.

Konservatorius mano, kad Vyriausioji tarnybinės etikos komisija privalėtų imtis visuotinio žemės reformos vykdyme dalyvavusių pareigūnų veiklos tyrimo ir išsiaiškinti, ar jie nėra pažeidę Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybės tarnyboje įstatymo, nes dalyvavo priimančiam sprendimui, kai sklypai buvo skiriami jiems ar jų giminaičiams.

J.Razma mano, kad būtina pratęsti Vyriausybės sudarytos darbo grupės ir STT analitinės grupės tyrimą dėl neteisėto ar savanaudiško sklypų gavimo. Jis turėtų apimti visus, o ne tik atskirus valstybės tarnautojus ir kitus žemės reformos sprendimų priėmimo dalyvaujančius asmenis. Taip pat ir politikus, Seimo narius, ministrus, merus, kurie nebuvo įrašyti į pirminį tyrimą.

Vyriausybė turi užtikrinti, kad susikompromitavę valstybės pareigūnai nebūtų įdarbinami Žemėtvarkos institute.

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos vadovybė laikosi griežtesnės nuostatos – ji mano, kad nė vienas susikompromitavęs žemės dalybomis valstybės tarnautojas negali likti valstybės tarnyboje.

J.Razma informavo, kad Tėvynės sąjungos frakcija, kuriai priklauso ir buvusių politinių kalinių ir tremtinių atstovai, Seime artimiausiu metu suformuluos savo pasiūlymus ir pateiks įstatymų pataisais, mažinančias korupcijos galimybes vykdant žemės reformą, dėl valstybės tarnautojų atsakomybės griežtinimo arba palaikys kitų Seimo narių tokio pobūdžio iniciatyvas. Tėvynės sąjungos frakcija sustiprins parlamentinę kontrolę Vyriausybės veiklos srityse, kur yra didesnė korupcijos apraiškų tikimybė, taip pat inicijuos tokią sistemine antikorpupcinę kontrolę per atitinkamas Seimo komisijas ir komitetus. Reikalaus, kad visais atvejais priimant įstatymus būtų atliekama antikorpupcinė ekspertizė.

Ivykiai, komentarai

Kova su valdininkų savivalę ar tos kovos imitacija

Nerimstant skandalui dėl valdininkų savivalės įsigyjant po keliolika ar net kelias dešimtis žemės sklypų gražiausiose Lietuvos vietose, Prezidentas susitikęs su premjeru ir Seimo pirmininku paragino nedelsiant atskleisti visų piktnaudžiavusių savo tarnybine padėtimi pavardes. Prezidentas netgi pareiškė, kad „kol vyksta tyrimas“, reikia laikinai atimti galimybę tų sklypų savininkams disponuoti žeme. Tačiau čia pat Seimo pirmininkas paaiškino Prezidentui, jog to daryti nevalia, nes apriboti disponavimą turto gali tik tyrimą vykdančios teisėsaugos institucijos, o padarius kitaip būtų pažeista Konstitucija. Na, o valdininkai nesnaudžia ir skubiai perrašo ar „dovanoja“ sklypus kitiems asmenims, o premjeras A.Brazauskas dėl šios užvirusios košės elgiasi tradiciškai. Visą kaltę dėl valdininkų savivalės ir piktnaudžiavimo tarnybine padėtimi suvertė konservatoriams. Esą tai jie 1999 metais liberalizavo įstatymus, kuo ir pasinaudojo valdininkai. Aišku, premjeras nepasakė, kad tos žemės sklypų dalybos ypač sukles-tėjo vadinamųjų socialde-

mokratų valdymo metais. Sprendžiant iš premjero, prokurorų samprotavimų, vargu ar kam nors iš sužulėjusių valstybės tarnautojų, kuriems valstybė absoliučiai nerūpi, nors plaukas nuo galvos nukris. Gal vienas kitas žemiausios pakopos klerkas ir neteks kėdės visuomenei apraminti, tačiau viskas liks kaip buvę. Tik juoką kelia premjero sudaryta komisija žemės sklypų įsigijimo aferoms tirti, vadovaujama vidaus reikalų viceministro A.Astrausko. Komisija nuspręs taip, kaip pasakys premjeras. Mat, anot A.Brazausko, komisija tirs „šaknis“, kodėl valdininkai įsigijo tiek daug sklypų, kokie buvo teisės normų pažeidimai ar nepažeidimai... Taigi aiškiai duota suprasti, jog pažeidimų nebūta. Na, o visokios komisijos, kurių būta neregėta gausybė, niekada nieko ir neištyrė. Kitaip ir būti negali, nes „grupė draugų“, kaip Indijos šventosios karvės, yra nekeičiami ir nepajudinami. O jeigu koks nors perdėm apsigovęs ir išverčiamas iš balno, tai tik šaiposi. Juk per buvimo valdžioje laiką apsirūpino sočiai ne tik pats, bet ir visa giminė.

Kas sutramdys Rusiją?

Vilniuje, prie Rusijos ambasados, įvykusiame Lietuvos žaliųjų pikete prieš naftos gręžinio D-6 eksploatavimą Baltijos jūroje buvo akcentuojama, kad dėl šio gręžinio eksploatavimo Baltijos jūrai ir unikaliam Kuršių nerijai bus padaryta nepataisoma žala. Seimo narys Arvydas Vidžiūnas pikete pareiškė, jog politikų įtaka sprendžiant gręžinio D-6 statybos reikalus yra minimali, nes viską sprendžia koncernas „LUK’oil“. A.Vidžiūnas atkreipė dėmesį, jog dėl šios problemos būtina ryžtinga aukščiausių Lietuvos pareigūnų – premjero A.Brazausko ir Prezidento R.Pakso – pozicija. Tuo tarpu Rusijos valdžia net neatsako į Lietuvos užsienio reikalų ir Aplinkos ministerijų užklausimus dėl telkinio D-6. Maskva aiškinasi, jog tai yra „komercinė paslaptis“.

Siame telkinyje „LUK’oil“ planuoja išgauti 600 tūkstančių tonų naftos per pirmuosius eksploatavimo metus. Telkinį numatoma eksploatuoti 25-30 metų.

Lietuvos atstovas Europos Tarybos Parlamentinėje Asamblėjoje Vaclavas Stan-

kievičius pasiūlė Asamblėjai priimti rezoliuciją, raginančią Rusiją sustabdyti planus pradėti eksploatuoti naftos telkinį D-6 prie Kuršių nerijos. V.Stankievičiaus pasiūlymą parėmė kai kurie Danijos, Vokietijos, Austrijos, Lenkijos, Didžiosios Britanijos, Šveicarijos ir Latvijos delegacijų nariai. Rezoliucijos projekte pabrėžiama, kad Rusijos koncernas „LUK’oil“, pradėsiantis eksploatuoti telkinį D-6, nepaiso Lietuvos valstybinių institucijų bei tarptautinių organizacijų įspėjimų dėl galimų katastrofiškų pasekmių į UNESCO Pasaulio kultūros paveldo sąrašą įtrauktai Kuršių nerijai.

Na, o Rusijos ambasados spaudos atstovė M.Urazova bandė aiškinti, kad ne tik Lietuva, bet ir Rusija yra suinteresuota išsaugoti Kuršių neriją, kaip unikalų gamtos kampeį. M.Urazova aiškino, jog nieko bloga neatsitiks pradėjus eksploatuoti D-6 telkinį, nes panašus sėkmingai veikia Kaspijos jūroje. Tačiau M.Urazova nepasakė, kad Kaspijos jūra jau seniai primena siaubingai užterštą balą.

Jonas BALNIKAS

Skaitytojų balsai

Pasaulyje

Susivienijimas – ne vien formalus procesas

Organizuojant valstybės valdymą demokratiniais pagrindais viena iš sąlygų – stiprios politinės partijos, galinčios daryti įtaką visuomenės nuomonei. Šio tikslo neįmanoma pasiekti, kai politinių partijų tokioje nedidelėje valstybėje kaip Lietuva (ir ne tik mažoje) priskaičiuojama trisdešimt ir daugiau. Tokia susidariusi padėtis išpurenno dirvą norimam organizuoti referendumui dėl Seimo rinkimų sistemos pakeitimo ir visišką nuvertinimo politinių partijų įtakos valstybės valdymui. Neatsitiktinai daugiau nei dešimtoji dalis rinkėjų sąmoningai ar suklaidinti tokiam referendumui pritarė renkant parašus. Tam padėjo mažas gyventojų pasitikėjimas Seimu, negatyvūs teisėsaugos, žemės ūkio politikos reiškiniai, nemažėjantis skurdas ir kt.

Tokioje aplinkoje šiuo metu vyksta dešiniųjų partijų bloko – TS ir LPKTS – jungimosi procesas bendrai politinei veiklai ir šiam procesui pritaria dauguma buvusių politinių kalinių ir tremtinių. Kartu yra manančių, kad LPKTS vertėtų pasilikti visuomenine organizacija, bent tai buvo išsakyta LPKTS Kauno sk. konferencijoje svarstant šį klausimą. Į motyvus, kuriais buvo pagrįstos tokios mintys, turėtų būti atsižvelgta ir vykdant bendrą veiklą įvykus abiejų darinių susijungimui.

Politinės partijos gimsta

esant suformuotai politinei programai ir esant lyderiams, pajėgiems apie jas jungti pasekėjus. Tolesnis partijų gyvybingumas priklauso nuo jų realios įtakos visuomeniniam gyvenimui bei valstybės valdymui. Buvę politiniai kaliniai ir tremtiniai, sovietinio režimo aukos, į sąjungą susibūrė vedami bendro likimo ir dauguma manė, kad atkūrus nepriklausomybę jų pagrindiniai siekiai yra įgyvendinti. Daugelis apsiribojo siekti ir įamžinti kovų dėl nepriklausomybės atskirus epizodus bei meilės tėvynei ir neapykantos jos priešams skleidimu.

LPKTS įkūrimo pradininkai tuo metu buvusio didžiulio politinės jėgos potencialo nenukreipė į veiksmingos politinės jėgos sukūrimą. Tam neigiamos įtakos turėjo ir likimo brolių susiskaldymas. Tuo metu tai galėjo sudaryti šimtus tūkstančių aktyvių rinkėjų. Tačiau tuščios vietos nebūna ir politiniame gyvenime, o tuo pasinaudojo kitos jėgos. Belieka komentuoti populiariu posakiu – turime, ką turime.

Susijungimas bus efektyvus ir lems sėkmę dešiniųjų blokui, jeigu bus atgaivinta aktyvi veikla tarp buvusių politinių kalinių ir tremtinių bei jų šeimų narių, taip pat nebus pažeisti specifiniai šių žmonių siekiai ir tikslai, kurie praecityje juos subūrė į

LPKTS. Būtina išlaikyti šios sąjungos pirminę organizacinę struktūrą, kuri padeda per skyrius, poskyrius, seniūnus susisiekti su kiekvienu buvusiu politiniu kaliniu bei tremtiniu, jų atžalomis, išsiaiškinti potencialų politinio aktyvo rezervą, ypač tarp jaunimo. Tenka įvertinti esminį skirtumą tarp eilinės politinės partijos ir LPKTS nario: pirmieji gali laisvai pakeisti savo orientaciją pereinami iš vienos partijos į kitą (kas nėra svetima ir Lietuvai), o buvusio politinio kalinio ar tremtinio statusas buvo likimo primes tas ir jo įgyti arba pakeisti neįmanoma – jis lieka visam gyvenimui. Susivienijus šio elektorato išlaikymas priklausys nuo to, kaip bus įgyvendinama šio junginio programa “Dešinioji alternatyva – sėkmės Lietuva”.

Svarstančius ir abejojančius turėtų padrasinti žodžiai, pasakyti LPKTS Šiaulių skyriaus pirmininko Česlovo Dirksės neseniai įvykusioje šio skyriaus konferencijoje: “Norint tapti stipresne jėga, tenka atsakyti dalies savitumo. Kitokio būdo dar niekas neišrado. Entuziazmas, energija, intelektas neturi būti išbarstyti. Juk Sąjūdyje buvome kartu ir iškovojoje nepriklausomybę. Ar būtume ją pasiekę išsiskirstę į savo kampus?”

Vytautas GULIOKAS
LPKTS Kauno sk.
tarybos narys

Ar jums nesudreba ranka?

Jau prabėgo 15 metų nuo Sąjūdžio įkūrimo, 13 metų – nuo Tėvynės nepriklausomybės atkūrimo, 12 metų – nuo siaubingos nakties, kai mūsų tautos sūnūs ir dukros buvo traukiami į tankų vikšrais.

Tie politikai, kurie tada kalbėjo: “Lietuva turi būti suvereni tik SSRS sudėtyje” arba “Lietuvos nepriklausomybės paskelbimas – istorinė klaida”, dabar užima aukštus valdžios postus ir veda tautą į pražūtį...

Šiandien matome, kaip stengiamasi supriešinti miesto ir kaimo žmones. Peršama mintis, kad kaimas reikalauja labai daug išskirtinių privilegijų. Ne! Kaimas nereikalauja jokių išskirtinių sąlygų. Kaimas – mūsų tautos ramtis, kurį išskirtas gali sugriūti sunkiai statytas nepriklausomybės pastatas. Stengiamasi supriešinti ne tik miesto ir kaimo žmones, bet ir kaimiečius tarp savęs. Štai pirmas pavyzdys. Kodėl žmogui, turin-

čiam mažiau karvių, už pieną mokama mažiau, o daugiau turinčiam – daugiau?

Antras pavyzdys. Stengiamasi parodyti, kad žemdirbiai nori sau lengvatų kitų dirbančiųjų sąskaita – t.y. mokytojų, gydytojų. Norima įrodyti, kad žemdirbiai už savo sunkų darbą drįsta per daug reikalauti... Mes perėję visus GULAG'o ir tremties kelius suprantame, kad tai netiesa.

Štai vėl pavyzdys. 35 centus moka už kilogramą pieno, todėl žemdirbys tuos 35 centus gauna ne už vieną, bet už daugiau litrų. O mes parduo tuvėje mokame už litrą pieno šešis kartus daugiau, nei sumokama žemdirbiui. Žinoma, jūs tuojau suriksite: “O perdirbimo išlaidos, pervežimas ir t.t.?” Mes tai suprantame ir žinome, kiek kas kainuoja, tačiau norėtusi pasiūlyti ir valdžiai susiveržti diržus, o ne didinti sau atlyginimus.

Reikalaujame spaudoje paskelbti bent vieno perdirbimo įmonės generalinio direktoriaus atlyginimo dydį. O gal tai valstybinė paslaptis? Taip pat norime priminti, kad iš perdirbimo įmonių, kaip ir sovietmečiu, išnešama sūrių, grietinės ir t.t. O nuostolį padengti turi žemdirbiai.

Mieli žemdirbiai, būkite budrūs ir patys imkitės kontroliuoti tuos, kurie jus skriaudžia. Maža to, kad jie uždirba iš jūsų sunkaus darbo, bet dar gauna papildomų įplaukų iš valdžios. Ji ir šiandien mąsto, kaip paremti savo senus kolūkinius sėbrus iš mokesčių mokėtojų kišenės.

Norėtusi paklausti visų tu direktorių: “Ar jums nesudreba ranka imant tokias algas ir skriaudžiant sunkiai dirbančius žemdirbius?” Juk tai tas pats kaip iškisti ranką autobuse į greta stovinčio žmogaus kišenę!

**LPKTS Garliavos sk.
nariai**

Nelengvai derinami interesai

Graikijos Porto Karaso kurorte įvyko Europos Sąjungos viršūnių susitikimas, kuriame 15 dabartinių ES valstybių ir 10 šalių kandidačių, tapsiančių ES narėmis jau kitų metų gegužę, vadovai aptarė būsimos Europos Konstitucijos projektą. Šį teisės aktą parengė Konventas dėl Europos ateities, vadovaujamas buvusio Prancūzijos prezidento Valeri Žiskas d'Esteno. Konventą sudarė nacionalinių parlamentų, vyriausybių ir Europos Komisijos atstovai, kurie prieš susitikimą Graikijoje Konstitucijos projektą patvirtino vienbalsiai. Tiesa, Europos Komisija nors ir pritarė projektui, gana griežtai kritikavo kai kurias būsimos ES Konstitucijos nuostatas. Su kai kuriais esminiais Konstitucijos punktais nelinkusios sutikti ne tik mažosios ES valstybės, bet ir Didžioji Britanija ir būsimoji ES narė Lenkija. Mirtos šalys nenori sutikti, kad būtų įsteigtas Europos Tarybos pirmininko, dar vadinamo prezidentu, postas. Tokios pareigybės atsiradimas būtų prielaida ES įsigalėti didžiosioms valstybėms ir diktuoti savo sąlygas. Faktiškai niekas netiki, kad mažųjų ES valstybių atstovai galėtų tapti ES pirmininku. Taip pat Didžioji Britanija ir kitos šalys pabrėžia, kad veto principo atsisakymas visose srityse, išskyrus užsienio politiką, ribos atskirų ES šalių suverenitetą. Iš tiesų, pagal projektą, ES narės negalės blokuoti sprendimų socialinėje, mokesčių ir kitose srityse, ką galėjo daryti iki šiol.

Nors ES valstybių ir kandidačių vadovai iš esmės pritarė Europos Konstitucijos projektui, tačiau ir didžiosios ES šalys neranda bendros pozicijos. Pavyzdžiui, Didžioji Britanija siekia, kad reikia palikti veto teisę priimant sprendimus mokesčių srityje, o Vokietija nesutinka su daugumos balsavimo principu migracijos ir prieglobsčio suteikimo klausimais.

Taigi ir po Graikijos viršūnių susitikimo nesutarimų ES viduje liko. Juos bus bandoma pašalinti spalio mėnesį prasidedančioje ir iki kitų metų pavasario vyksiančioje tarpvyriausybėje konferencijoje, kurioje, kaip tikimasi, bus galutinai patvirtintas ES Konstitucijos projektas. Laiko liko nedaug, nes 2004 m. birželio mėn. numatomi rinkimai į Europos Parlamentą. Juose savo atstovus rinks ir naujosios ES narės, tarp jų ir Lietuva.

Iškilo dar vienas klausimas. Dauguma Konvento narių pasirašė rezoliuciją, kurioje raginama kartu su Europos Parlamento rinkimais kitų metų birželio 13 d. surengti ir referendumą dėl pritarimo naujamai Europos Konstitucijai. Tokio pasiūlymo kritikai pagrįstai aiškina, jog toks referendumas būtų beprasmiškas, nes galutinė Konstitucijos redakcija geriausiu atveju pasirodys tik kitų metų pavasarį, todėl žmonės ir norėdami nespės susipažinti su Konstitucija. Referendume šalininkai savo ruožtu aiškina, kad referendumas būtinas, nes faktiškai naujosios narės stoja į kiek kitokią ES nei ta, dėl narystės kurioje buvo susiderėta.

Tiesa, Graikijos viršūnių susitikime buvo pirmą kartą ES istorijoje priimtas nutarimas dėl narių pasitraukimo iš bendrijos savo noru. Kiekviena valstybė gali nutarti pasitraukti iš ES vadovaudamasi savo konstitucinėmis nuostatomis.

Viršūnių pasitarime taip pat buvo aptarti labai svarbūs, ypač labiausiai išsivysčiusioms šalims, nelegalios migracijos klausimai. Nuspręsta skirti daugiau lėšų besiplečiančios ES išorinėms sienoms apsaugoti. Šis klausimas labai aktualus Lietuvai, tampančiai išorine ES siena. Nes kaimyninė Baltarusija iki šiol vengia pasirašyti Readmisijos (nelegalų grąžinimo) sutartį.

Jonas BALNIKAS

Dėkoja “Sibiro Alma Mater”

Gegužės 31 d. Šiaulių universitete įvyko tradicinis susitikimas “Sibiro Alma Mater”. Mums koncertavo Šiaulių universiteto muzikai, Jaunimo centro “Apskritasis stalas” šokėjai, smuikininkas Algirdas Stulgys. Šiaulių universiteto prorektorius Donatas Jurgaitis suteikė nemokamai patalpas. Mes be galo visiems dėkingi.

Esu sujaudintas, kad vis didėja susidomėjimas mūsų veikla. Straipsnius jau atsuntė per šimtas autorių. Taip pat autoriai straipsnius papildė ir tobulina. Ko gero, medžiagos užteks knygoms pirmam ir antram tomui. Dar galite siųsti straipsnius ar jų papildymus. Taip pat nepamirškite, kad visi privalome ieškoti rėmėjų. Primename, kad lėšas galima pervesti į Šiaulių “Hansa LTB” b.k. 73000, Romualdo Baltučio a.s. 10012474647.

Rašykite adresu: Romualdui BALTUČIUI, Rasos g. 22-49, Šiauliai. Tel. (8-612) 62837.

Už mūsų laisvę

(atkelta iš 1 psl.)

1945 m. vasario 25-osios vakarą būrio vado Jono Misevičiaus (jo stovykla buvo Drapakampyje, ten dabar atstatytas bunkeris, kuris yra įtrauktas į Kultūros paveldo objektų sąrašą) įsakymu Vytautas Balsys, Juozas Misevičius ir Kazys Bieliauskas turėjo nuvykti į Žiemkelį ir perduoti voką vadui Alfonsui Arlauskui. Stovyklavietę partizanai pasiekė naktį. V. Balsys žinojo, kad turėjo būti du partizanai iš jo, Kluoniškių, kaimo. Vadas patvirtino, kad netoli yra kita stovykla, ir paskyrė vieną vyrą palydėti.

Buvo gili žiema, daug sniego. Bet žeminę pavyko surasti. Vos spėjo pasisveikinti, nusivilkti kailinius, kai netikėtai prapliupo ugnis... Pirmasis puolė bėgti Viktoras Liktoraitis ir čia pat krito kulkos pakirstas, po to – Petras Morkūnas. Vytautas šoko per kritusius draugus (jam peršovė kojas) ir nušliaužė už ugnivietės katilo. Vyras, kurie bėgo, buvo nušauti.

Į pagalbą atskubėjo A. Arlausko partizanai. Kova tęsėsi. Į vakarą sovietų kariai, išsigandę nakties, susirinkę užmuštuosius, traukėsi.

Vytautas Balsys prisimena: "Mėginau apsirišti žaizdas. Eiti negaliu. Naktis... Atsisukau granatą, bet patraukti virvelę – neskubu. Atskubėjo į mūšio vietą likę gyvi partizanai. Tai jų dėka šandien esu gyvas."

Kitas likęs gyvas kovos liudininkas Povilas Pečiulaitis-Lakštingala, LLKS Pietų sr. vadas, pasakojo, kaip toliau tęsėsi kova, kuri baigėsi 1952 m. Ši kova davė daug patirties. P. Pečiulaitis palinkėjo jaunimui nepalūžti, būti stipriems ir vieningiems. Kalbėjęs LPKTS valdybos pirmininkas A. Lukša pabrėžė, kad "tai pirmoji tokia žiauri Tauro apyg. išdavystė. Tai įvyko ir dėl išvalgumo ir vadovavimo stokos." Jis palinkėjo, kad mūsų idėjos ir dainos toliau kviestų darbams Tėvynės labui.

Tradiiciškai gėlių puokštės nuo šio paminklo buvo pervežtos prie Laisvės paminklo ir Nežinomojo kario kapo.

LLKS vardu Vytautas Balsys nuoširdžiai padėjo prisidėjusiems prie šio paminklinio akmens statymo, ypač Ežerėlio girininkui V. Stankevičiui, LLKS Pietų sr. vadui mjr. P. Pečiulaičiui, Kauno r. merui P. Mikelioniui, Šaulių sąjungos vadui plk. ltn. J. Širvinskiui, kpt. V. Žymančiui ir kt.

LLKS padėkas įteikė Zapyškio seniūnui J. Stelmokui ir Krašto apsaugos savanoriui V. Griganavičiui. Ilgiausių metų buvo sudainuota jubiliatams V. Balsiui ir A. Lukšai. Buvusių partizanų tėviškėje, Naudžių sodyboje, tie, kurie neskubėjo į namus, galėjo vaišintis gardžia kareiviška koše.

**Audronė
KAMINSKIENĖ**

Sovietinio genocido pradžios aukos

Į kasmetinį susitikimą (tai jau devintasis) Kauno įgulos karininkų ramovėje praėjusią savaitę rinkosi 1941-ųjų birželio tremtiniai. Suvažiavo bemaž iš visos Lietuvos: iš Vilniaus, Raseinių, Joniškio, Klaipėdos, Pasvalio...

Pagal užmojus ir žiaurumą lietuvių tautos naikinimas 1939-1941 m. buvo išskirtinis reiškinys. Iš viso Lietuvoje tuo metu buvo suimta 10845 žmonės. Represijų vietose mirė 2984 tremtiniai. Daugiausia tuo laikotarpiu buvo išvežta iš Vilniaus, Kauno apskričių, Šiaulių, Rokiškio, Šakių miestų. Žmonės buvo išmėtyti į Altajaus kraštą, Komiją, Šiaurės Jakutiją, Laptevų ledjūrio salas, Tomsko ir Krasnojarsko sritis, Kazachiją.

Susitikime dalyvavęs kapelionas kumigas A. Bulota

pacitavo eilutes iš Šv. Rašto: "Nėra didesnės laimės kaip gyvybę už draugus atiduoti... Jūs tai padarėte. Ar gali būti kilnesnė auka tų, kurie ilsisi amžino įšalo žemėje?!" Išeivijoje gyvenęs politologas V. Bražėnas pajuokavo: "Viešpats išnuomojo jums ilgus gyvenimo metus. Jūs iškentėte, sugrįžote ir dar gyvenate. Dabar reikia visa tai, ką patyrėte ir matėte, perduoti jaunimui. Reikėtų renginio, kurį organizuotų jūsų vaikaitai, kad jaunos širdys pasakotų apie jų senelių išgyventus baisumus." LPKTS valdybos pirmininkas A. Lukša, Nepriklausomybės Akto signataras A. Patackas dar kartą prisiminė tautos budielių - A. Sniečkaus, J. Paleckio, M. Gedvilo, A. Meskupo, A. Gudaičio-Gudzevičiaus - pavardes.

(keliamą į 6 psl.)

Čeremchovas taip toli nuo mūsų ir jau seniai be mūsų

Jau prabėgo 55 metai nuo tos baisios 1948 m. gegužės 22 d., kai mus, lietuvius, nugabeno į tolimą svetimą Sibirą – į Čeremchovo miestą, šachtą 5 bis. Iš pradžių suvarė į buvusį japonų lagerį ("zemliankas"). Rudenį pradėjo lyti, visur varvėti, bet reikėjo dirbti šachtoje. Moterys nusprendė neiti į darbą. "Načalnikai" atėjo apžiūrėti patalpų, o kitą dieną atlaisvino vieną baraką ir liepė per 20 minučių į jį įsikraustyti. Taip ir prabėgo 10 metų. Buvo vis-

1951 m. Čeremchovo šachta 5 bis

2003 05 31 Juodeišių k., Pabiržė

ko, labai ilgėjomės Lietuvos. Jaunimas susirinkdavo ir pašokti, ir padainuoti (vietiniai sakydavo, kad jie dainuodami visada žiūri į vakarus). Kai palengvėjo sąlygos, atvažiuodavo jaunimo ir iš kitų gyvenviečių.

Na, o į mano gimtinę – Juodeišių kaimą, Biržų r., susirinko mūsų dar mažiau nei pernai. Buvo smagu, tik gaila, kad ne visi galėjote atvykti...

Visus, kurie gyveno šachtoje 5 bis, dažnai prisimenu. Linkiu visiems stiprybės ir sveikatos.

Palmutė VALIŪNAITĖ

Varėnos partizanų bataliono vadas

1945 m. rugsėjį dzūkų grupės, vėliau Pietų Lietuvos partizanų vadas plk. Juozas Vitkus-Kazimieraitis pasitaręs su rinktinių vadais nutarė kiekviename valsčiuje įkurti batalionus. Pritrūkus karininkų, leisti vadovauti Lietuvos kariuomenės puskarininkiams.

Varėnos valsč. partizanų bataliono vado pareigas patikėjo puskarininkui Jonui Jakubavičiui-Rugiui, g. 1918 m. Varėnos valsč., Dručkūnų k., ūkininko šeimoje. J. Jakubavičius tarnaudamas Lietuvos kariuomenėje baigė puskarininkų kursus. Vokiečių okupacijos metais subūrė ir apginklavo aplinkinių kaimų jaunimą kovai su plėšikaujantais "raudonaisiais" partizanais. Sugrįžus antrą kartą sovietams į Lietuvą J. Jakubavičius pradėjo organizuoti nuo mobilizacijos besislapstančius pavienius jaunuolius.

Jau 1944 m. Varėnos valsč. pradėjo veikti gausus Jono Jakubavičiaus-Rugio partizanų būrys. Varėnos partizanų batalionas, vadovaujamas J. Jakubavičiaus, kuriam priklausė Adolfo Baublio-Merkio ir Felikso Daugirdo-Šarūno būriai, kontroliavo Varėnos, Rudnios, Marcinkonių valsč.

teritorijas. Kovotojai Rugi gerbė už drąsą ir sumanumą, mėgo kaip kovos draugą už teisingumą ir paprastumą.

1948 m. J. Jakubavičius kreipėsi į savo ryšininką, Laukininkų k. gyventoją batsiuvi Mizarą, prašydamas pasiūti batus. Tada jis nežinojo, kad Mizarą užverbavo NKVD ir davė jam ginklą susidoroti su partizanų vadu. Rugs buvo nukautas tik peržengęs durų slenkstį.

Po daugelio metų, pasibaigus partizaniniam karui, Mizara su šeima grįžo į savo sodybą. Tuo laiku jauni vyrai, pašaukti į okupacinę kariuomenę, pasirinkimo neturėjo. Netolimas Mizaros kaimynas išleisdamas sūnų į kariuomenę suruošė išleistuves, į kurias pasikvietė ir Mizarą. Sūnus pasikvietė savo draugus, tarp jų Budėną iš Perlojos kaimo. Gerokai pasivaišinus Budėnas nežinodamas, kad prie stalo sėdi Mizara, užtraukė tuo laiku kaimuose gerai žinomą dainą: "Mizara – žudikas, Mizara – vagis. Nušovė Rugelį pas savo duris". Mizarai labai nepatiko, jis griebė nuo stalo peilį ir pašoko vyti bėgantį Budėną. Šis bėgdamas išsiėmė iš

kišenės peilį ir atsigręžęs pertraukė Mizarai per pilvą. Mizara susiėmęs rankomis už pilvo parbėgo apie pusę kilometro iki namų ir krito negyvas toje pačioje vietoje kaip ir partizanų vadas. Kalbėjo tada kaimo žmonės, kad tai – atpildas...

LPKTS Varėnos sk. taryba nutarė pagerbti iškilaus Dzūkijos krašto sūnaus – garsaus partizanų vado atminimą. Laukininkų k., žūties vietoje, pastatė kryžių. Kryžius pašventintas birželio 7 d. Nedzingės bažnyčioje. Už partizanų vadą buvo aukojamos šv. Mišios. Iškilmingame minėjime dalyvavo ir kalbėjo Seimo narys A. Kašėta, Krikščionių demokratų partijos Varėnos sk. pirm. V. Kukulskis, TS Varėnos sk. pirm. J. Šilanskas, LPKTS Druskininkų sk. pirm. G. Kazlauskas, partizanų vado kaimynas B. Kvaraciejus. Saliutu pagerbė Varėnos 14 bataliono savanoriai. Partizanų dainas dainavo LPKTS Varėnos sk. ansamblis "Viltis" (vad. G. Kuodienė). Kryžių pagamino partizanas Jonas Tamulevičius.

**Vytautas
KAZIULIONIS**

55-osios žūties metinės

Prieš 55 metus, 1948 m. birželio 26 d., žuvo Tauro apyg. vado pavaduotojas, štabo viršininkas, BDPS prezidiumo narys, teisės daktaras Alfonsas Vabalas-Budrys, Profesorius, Vytautas, Gediminas

Būsimasis kovotojas gimė 1909 m. sausio 15 d. Virbalyje (kitais duomenimis - Vilkaviškio aps., Kybartų valsč., Kurpikų k.). Baigęs Prienų "Žiburio" gimnaziją, 1928-1934 m. studijavo Vytauto Didžiojo universiteto Teisės fakultete. Baigęs studijas pradėjo dirbti Lietuvos radijuje, buvo vienas pirmųjų radijo laidų vedėjų. 1934-1939 m. studijavo Prancūzijoje, Sorbonos universitete. Ten parengė, apgynė ir išleido prancūzų kalba daktaro disertaciją. Laisvai kalbėjo prancūziškai, vokiškai, rusiškai. 1939 m. rugpjūčio mėn. pradėjo dirbti Lietuvos užsienio reikalų ministerijoje telegramų agentūros ELTA įgaliotu atstovu Prancūzijoje. 1940 m., Sovietų sąjungai okupavus Lietuvą, su šeima sugrįžo į Lietuvą.

Vokiečių okupacijos metais gyveno Kaune, dirbo suaugusiųjų institute inspektoriu. Dalyvavo pagrindinėje veikloje, organizavo Tautos tarybos Užsienio reikalų skyrių. 1944 m. sovietams antrą kartą okupavus Lietuvą, kurį laiką dirbo Teisingumo komisariate, Vilniuje, vedė juridinius kursus. 1945 m. persikėlė į Kauną. Dirbo Energetikos valdybos amatų mokyklos direktoriumi ir dėstė suaugusiųjų progimnazijoje. 1946 m. pavasarį buvo pakviestas į Vytauto Didžiojo universitetą dėstyti prancūzų kalbą, tačiau saugumiečiams mėginant jį užverbuoti birželio mėn. pasitraukė į mišką pas partizanus. 1946 m. rugsėjo 1 d. A.Vabalas-Gediminas buvo paskirtas Tauro apyg. štabo politinės dalies viršininku. Kartu ėjo štabo viršininko parei-

gas, redagavo apygardos laikraštį "Laisvės žvalgas". 1946 m. lapkričio 22 d. buvo paskirtas Karo lauko teismo pirmininku. Gruodžio 24 d. "už tinkamą, uolų, sumanų ir stropų pavestų pareigų atlikimą kovoje su žiauriųjų okupantu dėl Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės atstatymo" A.Vabalas buvo apdovanotas juostele "Už uolumą". Jis aktyviai prisidėjo prie Bendrojo demokratinio pasipriešinimo sąjūdžio

Alfonsas Vabalas-Gediminas su žmona

(BDPS) prezidiumo kūrimo. Nuo 1947 m. vasario mėn. buvo BDPS prezidiumo nariu, politinio skyriaus viršininku. Parengė memorandumų JTO ir keturių užsienio šalių Ministrų Tarybai pirminius variantus, vertė į prancūzų kalbą dokumentus, rengiamus išgabenti į Vakarų.

Išduotas buvusios partizanų rėmėjos. Bandydamas prasisiversti iš apsupties 1948 m. birželio 26 d. Kauno aps. Panemunės valsč. Armališkių k. Varanavičių sodyboje A.Vabalas buvo sužeistas į koją ir nenorėdamas pasi-

duoti gyvas nusišovė.

Jį pažinojusių atmintyje A.Vabalas išliko kaip nepaprastai išsilavinęs (gerbdami už erudiciją ir išsilavinimą partizanai jį vadindavo profesoriumi), pasižymėjęs puikia politine orientacija, taikaus būdo, jautrus žmogus. Buvusi ryšininkė Kotryna Daubaraitė pasakojo, jog jis buvo visuomet ramus, kėlė pasitikėjimą tiek įspūdingu stotu, tiek žemu, sodriu balsu. Net turėdamas galimybę pasitraukti į Vakarų, A.Vabalas ryžosi likti Lietuvoje ir kartu su kitais partizanis kautis iki galo.

Atkūrus Lietuvos nepriklausomybę LPKTS už nuopelnus Lietuvai A.Vabalą apdovanojo Pasipriešinimo dalvyvio kryžiumi (po mirties). 1999 m. jam buvo pripažintas kario savanorio statusas (po mirties), suteiktas pulkininko leitenanto laipsnis, o 2001 m. gegužės 15 d. LR Prezidento dekretu A.Vabalas apdovanotas Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių medaliu. 2000 m. A.Vabalas-Gedimino žūtis vietoje buvo atidengtas obeliskas.

LGGRTC Genocido aukų muziejus

Sovietinio genocido pradžios aukos

(atkelta iš *Lpsl.*)

Tai ne be jų sudarytų sąrašų ir parašų po tremiamųjų pavardėmis vyko masinės deportacijos, sakė prelegentai, o štai šiandien Lietuvos mokslų akademijos salėje valdančioji dauguma rengia A.Sniečkaus 100-ųjų metinių iškilmingą minėjimą! Lietuva, kur tu eini?

Renginio organizatorius 1941-ųjų tremtinys prof. A.Dumčius susirinkusiuosius ragino – kol dar gyvi anų dienų prisiminimai - užrašy-

ti juos, išleisti knygas. "Mes pasiryžę išleisti didelės apimties knygą apie 1941-ųjų tremtį, - sakė profesorius. - Tegu išlieka ateities kartoms kapitalinis veikalas apie XX amžiaus pradžioje pradėtą vykdyti tautos genocidą." Kiti kalbėjusieji kvietė Lietuvos menininkus sukurti filmą apie Lietuvą nuo 1941-ųjų iki 1988-ųjų metų. Tai būtų neįkainojama dovana jaunimui, jis papildytų tautos istorijos lobynus. Žmonės priminė, jog didinant bazinę pen-

siją turėtų būti atitinkamai didinama ir valstybinė - 138 Lt - pensija, o 1941-ųjų tremtiniais privalu suteikti politinio kalinio statusą. Buvę tremtiniai ir politiniai kaliniai nelepunami nei sanatorijomis, nei specializuotomis gydymo įstaigomis ar poilsio bazėmis. Gal kas nors prisimins ir tai, pateikė retorinį klausimą 1941-ųjų tremtiniai.

Į namus skirstėsi gražiai pabendravę ir pakviesti kitamet vėl susitikti Kaune.

Aušra ŠUOPYTĖ

ILSĖKITĖS RAMYBĖJE

Elžbieta Steponavičiūtė-Bajorūnienė 1917-2003

Gimė 1917 m. Radviliškio r., Pakiršinio k. Šeimoje, be Elžbietos, dar augo šeši broliai. Broliai Petras ir Stasys žuvo už Tėvynę, brolis Matas 25 m. kalėjo Vorkutos ir Norilsko lageriuose. Tėvas Kazimieras kalėjo ir mirė Karagandos lageryje. Elžbieta su keturiais mažais vaikais anksti liko našlė, nes vyras Henrikas taip pat žuvo kovodamas už Tėvynės laisvę. 1951 m. Elžbieta su vaikais ir sena motina išstremta į Irkutsko sr., Zalario r., Zablagaro k. Tuo pačiu metu išstremtas ir jos brolis Juozas. Elžbieta, 1957 m. grįžusi į Lietuvą, kurį laiką gyveno Šeduvoje, vėliau persikėlė gyventi į Grigiškes. Čia ji mirė ir palaidota.

LPKTS Grigiškių skyrius

Tomas Paliūnas 1914-2003

Gimė Raseinių aps., Tilindžių k., Betygalos valsč., ūkininko šeimoje. 1941 m. vedė ir apsigyveno Kėdainių aps., Gudžiūnų valsč., Alksnėnų k. Ūkininkavo. 1949 03 25 išstremtas su trimis vaikais ir žmona į Irkutsko sr., Echirit Bulagatsko r., Baitogsko MTS. Grįžo į Lietuvą 1958 m. Apsigyveno Kėdainiuose. LPKTS Kėdainių sk. narys nuo 1991 m.

Palaidotas Kėdainių kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame žmoną, vaikus, vaikaitius, gimines ir artimuosius.

LPKTS Kėdainių skyrius

Rafaelis Sargautas 1919-2003

Gimė Panevėžio aps., Raguvos valsč., Juodtininkų k., pasiturinčių ūkininkų šeimoje. 1941 m. baigė Ukmergės mokytojų seminariją. Mokslus tęsė Dotnuvos ŽŪA iki 1944 m. Tapo LLA kovotoju. Priklausė partizanų grupei, kuri buvo pavaldi Žaliajai rinktinei. Rafaelis buvo aktyvus rinktinės štabo narys. Turėjo dimisijos papulkininkio laipsnį. Įstojo į Kauno kunigų seminariją, tačiau buvo išduotas ir 1946 11 18 suimtas. 1947 m. nuteistas 25 m. lagerio. Kalėjo Pečioros, Intos lageriuose. Po 10 m. kalinimo paleistas į laisvę be teisės sugrįžti į tėvynę. Grįžo į Lietuvą su šeima. Prasidėjęs Atgimimui, buvo aktyvus Sąjūdžio dalyvis, veiklus LPKS narys. Palaidotas Kauno Petrašiūnų kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame žmoną, dukrą, artimuosius.

LPKS Kauno skyrius

Ona Bistrickaitė 1921-2003

Gimė Šilainių k., Šeduvos valsč., vidutinio ūkininko šeimoje. Vyresnieji du broliai suimti ir nuteisti. Tėvai ir abi seserys talkininkavo Žaliosios rinkt. partizanams. 1948 05 22 šeima išstremta į Krasnojarsko kr., Partizansko r., Kojos gyv. Onutė dirbo miško ruošos ir plukdymo darbus. 1955 m. šeima persikėlė į Karagandos sr., pas brolius. Į

Lietuvą grįžo 1969 m. Tėviškė buvo nugriauta, įsikūrė Radviliškyje. Iki pensijos dirbo RRĮ "Beržas". Gyveno kartu su sesers šeima. Palaidota Radviliškio kapinėse, šeimos kape. Užjaučiame seserį Juzę ir kitus artimuosius.

LPKTS Radviliškio skyrius

Malvina Šulskienė 1913-2003

Gimė Alytaus r., Pivašiūnų k. 1937 m. persikėlė gyventi į Radviliškio r., Aukštelių k. Sukūrė šeimą, susilaukė trijų vaikų. 1944 m. jos vyras tapo Žaliosios rinkt. partizanu Puškinu, o Malvina – ryšininke rėmėja. 1946 m. vyras žuvo. Ketvirtoji dukrelė gimė po vyro žūties. Teko sunki dalia, buvo dažnai tardoma. Tik 1948 m. leido dirbti fermoje, davė butą. Nuo 1994 m. aktyvi LPKTS Radviliškio sk. narė.

Palaidota Radviliškio kapinėse.

Užjaučiame dukras, sūnų ir jų šeimas.

LPKTS Radviliškio skyrius

Sveikiname Vytautą MOSTEIKĄ

Tai žmogus, dalyvavęs rezistencinėje kovoje, perėjęs GULAG'o kalėjimus, dalyvavęs Norilsko politinių kalinių sukilime, ragavęs tremtinio duonos ir iki šių dienų išlikęs aktyvus, veiklus, energingas. Jis – LPKTS Radviliškio sk. pirmininkas ir ilgametis tarybos narys.

Radviliškio r. apylinkėse pastatyti 25 paminklai partizanų atminimui. Statant šiuos paminklus beveik prie visų prisilietė V. Mosteikos rankos. Vytautas neabejingas mūsų tautos ateičiai, jaunosios kartos auklėjimui. Jis nuolat savo lėšomis prenumeruoja "Tremtinį" Radviliškio Juozo Tumo-Vaižganto gimnazijai, aktyviai dalyvauja susitikimuose su moksleiviais, pedagogais, kariais.

Išlydint jaunimo atstovus į sąskrydį Ariogaloje. V. Mosteika Žaliosios rinktinės ugnį perduoda jaunajam bėgikui

Mielas Vytautai, garbingo jubiliejaus proga būk tvirtas kaip ažuolas Lietuvos žemėje. Žinome, kad dar ilgai būsi su mumis ir daug gerų darbų nuveiksi.

LPKTS Radviliškio sk. taryba

Skelbimai

Nuo gegužės 29 d. LPKTS būstinėje (Laisvės al. 39), 1 kabinete, nemokamai konsultuos vidaus ligų gyd. Valerija Davidavičienė ir ausų, nosies, gerklės ligų gyd. Irena Pajarskienė. **Pirmadieniais – 14-16 val., penktadieniais – 9-12 val.**

Liepos 12 d. (šeštadienį) Panevėžio Katedros parapijos salėje (pastatas Katedros šventoriuje) įvyks Irkutsko sr. Tuluno miesto ir rajono tremtinių tradicinis susitikimas. Šv. Mišios Katedroje 10 val. Registracijos pradžia 8 val. Po šv. Mišių bendros vaišės, dainos ir pašnekesiai. Kviečiame dalyvauti su vaikais ir vaikais.

Teirautis tel. (8-45) 464443, 446595.

LKKAS maloniai kviečia visus, turinčius dokumentines ar vaizdines medžiagas apie Lietuvos kariuomenės karininkus, ypač – apie pokario ginkluotojo pasipriešinimo dalyvius, turinčius karininko laipsnį, prisidėti prie daugiatomės enciklopedijos "Lietuvos kariuomenės karininkai 1918-1953" rengimo. Rašykite Vytautui Jasulaičiui, P. Vileišio g. 14-5, Vilnius LT-2055. Tel. (8-5) 2344134. Arba Astai Rėklaitytei, Kačanausko g. 18-7, Kaunas, Tel. (8-37) 734218, (8-652) 94228.

Birželio 28 d. (šeštadienį) 12 val. kviečiame į Pakruojio r., Kreivakiškio dvarelį (kelyje Pakruojis-Šeduva), LPKTS Šiaulių apskrities sąskrydį, skirtą 1948 m. tremties 55 metų sukakčiai paminėti ir sąjungos jaunosios kartos veiklai aktyvinti.

Kviečiame dalyvauti visų LPKTS skyrių narius, ypač jaunąją kartą.

Kaip pasiekti Kreivakiškį, žiūrėkite į žemėlapi dešinėje.

Užjaučiame

Dėl brolio mirties nuoširdžiai užjaučiame LPKTS Tauragės sk. pirmininką **Praną RINDOKĄ.**
LPKTS Šilalės sk. taryba

Atsiliepkite

Norėčiau, kad atsilieptų pažinojusieji arba ką nors žinantys apie mano brolių partizaną Juozą JANKAUSKĄ-Pilsudskį. Jis žuvo 1950 01 15 Kupiškio r., Naivių k.

Kiek žinome, Leono Stančiko-Napoleono namuose buvo rastas bunkeris su ten esančiais kelių sušaudytų partizanų palaikais. Palaikai buvo atvežti į Kupiškio centrą ir numesti ant grindinio. Iš ten išvežti nežinia kur. Sakoma, kad buvo sumesti į ežerą, po ledu. Gal yra ką nors žinančių apie tai. O gal kas žino, kur yra Juozo Jankausko-Pilsudskio kapas. Rašyti **Onai Jankauskaitei-Suščianovienei, Astiko g. 25, Užpaliai, Utenos r. LT-4920. Tel. (8-389) 31256.**

Patikslinimas

Birželio 19 d. "Tremtinys" Nr. 25 (554) išspausdintame sveikinime, skirtame LPKTS valdybos pirmininkui A. Lukšai, neteisingai išspausdinta pavardė. Turi būti Algirdas Pečiukonis-Putinas. Atsiprašome.

ILSĖKITĖS RAMYBĖJE

Elena Rukšėnaitė 1921-2003

Gimė Paežerinės k., Ignalinos r. 1949 03 27 kartu su tėvais ištremta į Berestenikovo gyv., Alarsko r., Irkutsko sr. Dirbo kolūkyje "Krasnyj oktiabr". 1958 m. grįžo į Lietuvą. Gyveno ir dirbo Ignalinoje. 1976 m. išėjo į pensiją. Palaidota Palūšės kapinėse. Užjaučiame artimuosius.

LPKTS Ignalinos skyrius

Antanas Mataitis 1932-2003

Gimė Radviliškio r., Kaulinių k., vidutinio ūkininko šeimoje. 1949 03 25 Mataičių šeima ištremta į Irkutsko kr., Tuluno mst. Dirbo įvairius statybos darbus. 1958 m. grįžo į Lietuvą. Dirbo Radviliškio RSO, įsigijo statybininko montuotojo specialybę. Vedė, užaugino dukrą, sulaukė vaikaitių. LPKTS Radviliškio sk. narys nuo 1996 m.

Palaidotas Radviliškio kapinėse, šeimos kape.

Užjaučiame žmoną, dukrą ir artimuosius.

LPKTS Radviliškio skyrius

Pranas Sinkevičius 1923-2003

Gimė Prienų r., Vartų k., ūkininkų šeimoje. 1955 m. areštuotas. Nuteistas 10 m. kalėjimo ir 5 m. be teisų. Kalėjo Uchtos ir Intos lageriuose. Vedė politinę kalinę, užaugino dvi dukras. Grįžo į Lietuvą 1971 m., apsigyveno Alytuje.

Palaidotas Išlaužo kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame žmoną, dukrą ir artimuosius.

LPKTB Alytaus skyrius

Bronius Ramonas 1925-2003

Gimė ir augo Klepočių k., Lazdijų r. 1945 m. suimtas ir nuteistas. Kalėjo Džezkazgano lageriuose 10 m., po to išsiųstas į tremtį – Malyje Arbatų gyv., Taštyro r., Krasnojarsko kr., be teisės grįžti į Lietuvą. 1959 m. grįžo į Lietuvą, sukūrė šeimą, tačiau saugumo buvo su-sektas ir turėjo per 24 val. grįžti į tremtį. Nuo 1966 m. su žmona ir dviem dukrelėmis gyveno Sovetske, Kaliningrado sr. Tik 1990 m. grįžo į Lietuvą. Buvo aktyvus LPKTS narys. Palaidotas Jonavos kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame žmoną, dukras ir artimuosius.

LPKTS Jonavos skyrius

Jonas Liaudinskas 1927-2003

Gimė Vilkaviškio aps., Pajevonio valsč., Trilaukio k., ūkininko šeimoje. Priklausė Tauro apyg. Vytauto Didžiojo rinkt. Kęstučio tėvonijos 71 kuopos rezerviniam būriui. Areštuotas 1957 11 25, nuteistas 5 m. lagerio. Kalėjo Mordovijos Javaso lageryje Nr. 11. Už nenuolankumą amnestuotas nebuvo. Paleistas 1962 11 25. Atvyko į Mažeikius pas sužadėtinę. Vedė, užaugino dvi dukras. Dirbo Mažeikių baldų fabrike. Prasidėjęs Atgimimui aktyviai dalyvavo Sąjūdžio ir politinių kalinių veikloje. Išleido kun. J. Stasiulio-Džiugo lageryje parašytą poemą "Danutė Rimgaudaitė". Apdovanotas Sausio 13-osios ir Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių medaliais.

Palaidotas Mažeikių senosiose kapinėse.

Užjaučiame žmoną, dukras ir artimuosius.

LPKS Mažeikių skyrius

